

CHEMAREA

TINERIMEI ROMÂNE

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . . . Lei 360.—
Pe un jumătate an . . . . . Lei 180.—
Pe 3 luni . . . . . Lei 100.—

REDACTIA:

Cluj, Strada Regina Maria No. 11. — Telefon 13-31
ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria No. 19. — Telefon 10-86.
Correspondența administrației: Căsuța poștală 76.

**ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC LA
ADMINISTRAȚIA ZIARULUI**

CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 19

Asasinii au „învinși” în Bihor

Țăranii români au fost împușcați pentru a-și putea plăti dl Mihail Sadoveanu polițele față de mișelul dela interne. Ucigași, ucigași, de trei ori ucigași. Să reînvie vendeta!

Asasinii au învins din nou. Bihorul a fost ud de sânge românesc. Multe familii au rămas pe câmpul de bătăie, plângând și suspinând, lipsite fiind pentru o vreme de sprijinul prețios al capului casei.

Soldații, cari și-au făcut cu onoare datoria sunt în spital, iar ceilalți suferă acasă, pentru că au îndrăznit să-și apere dreptul.

Poporul, apărătorul acestei țări, acest uriaș sclav, pe care se reazimă întreg edificul social al României, a fost din nou brutalizat și batjocorit.

Ucigașii și-au făcut datoria.

Au împușcat în sclavi. Aceștia și-au închis ochii și au răbdat. Nu au protestat. Știu și ei, că totul e înzadar în țara lor.

Și mai știu acești sclavi umiliți, că va veni vremea, când leul se va scutura de povară și lanțurile vor cădea. Nu toți sclavii sunt proști.

Poporul este suveran, dela el emană toate puterile Statului, (chiar și puterea militară, care azi îl ține încătușat) poporul, sclavul uriaș, știe bine aceasta, așteaptă numai momentul prielnic să respire puțin aer liber, căci nu toți sclavii sunt proști.

Sclavii din veacul al 20-lea, știu, că sunt lipsiți de protecția legii, știu că trăesc înafară de ea — ca în vremurile de demult — știu, că sunt reduși la propriile lor forțe și mai știu, că trebuie să se apere cum pot, fiindcă nu toți sclavii sunt proști.

Și de aceia, când coarda va fi prea întinsă, vor apuca ciomagul și sclavii se vor răsbuna.

Așteptăm acest moment.

Este aproape și absolut inevitabil.

Intr'o țară de sclavaj, ca România, în care se afirmă atât de puternic domnia abuzului și a ilegalității, în care țăranului nu i s'a inoculat simțul legii și al legalității, ci acel al ticăloșeniei și al fărădelegii, acest desnodământ este foarte natural, noi îl prevedem, noi îl așteptăm.

Ucigașii dela Ruși au stropit cu sânge și pământul Bihorului.

Mihail Sadoveanu alesul ucigașilor va putea scrie o nouă nuvelă „de pe frontul românesc al Bihorului”, stropită cu sânge și cu blesteme românești.

Poporul, sclavul imbecil și ticălos, trebuie însă să se pregătească.

Vendeta trebuie să reînvie. La măcel trebuie să i se răspundă cu alt măcel și mai grozav.

Dacă curge sânge nevinovat să moară și ucigașii și autorii morali ai crimelor.

Nimic nu ne reține de a ne face singuri dreptate.

Trăim înafară de lege, nu ne mai obligă. Pumnalul înfipt în inima ucigașului recidivist, dacă nu este o satisfacție, este o datorie aceluia, care poate să o facă.

E timpul ca la glonți să răspundem cu un alt glonț. Să reînvie vendeta!

* * *

Iată și câteva „însemnări din războiu“.

Secția Căbești (regiunea Ceiuș)

Țăranii rup cordoanele după o luptă crâncenă

Alegătorii din comuna Roșia și Sohodol (cam 400) au fost oprți între Sohodol și Căbești de 16 jandarmi.

Țăranii au atacat pe jandarmi, rupând cordoanele și au înaintat la secție. Guvernul a avut aci 32 voturi, naționaliștii 878.

Secția Drăgănești

„Ca cuțitul prin caș”

La intrarea în comună alegătorii au fost oprți. Atunci un sătean de 70 de ani le-a strigat dintr'o curte:

„Oameni buni, așa să treceți prin jandarmi, ca cuțitul prin caș”. Alegătorii îmbărbătați de bătrân au respins pe jandarmi și s'au prezentat la vot. Guvernul 125, partidul național 811.

Secția Uileac

Jandarmii întâpă cu baioneta și rup oasele sătenilor

Oamenii au rupt cordonul jandarmilor. Aceștia au dat asalt cu baioneta. Au fost grav răniți: Cadar Vasile Licule și Indre Moise a Nichi din Dumbrăvița de Codru. Lui Ion Pop din Tulca i s'au rupt coastele.

Lică Costa și Petre Pop au fost atât de grav maltratați încât au rămas cu brațele rupte.

Guvernul 31 național 191.

Secția Homorog

Alegătorii alungați din sate.

— **Un avocat escortat pe jos 33 km.**

Până la ora 9 nici un alegător nu s'a prezentat. Omul nostru de încredere dl dr L. Trif, avocat dându-se medic în iaspție a trecut cu trăsura prin cordonul de jandarmi, a intrat în și a găsit oamenii pe câmp, ascunși în porumbiște.

Observat de jandarmi a fost prins și escortat de jandarmi din secție în secție pe jos, distanță de 33 de km. A putut totuși ajunge seara la secția de votare pentru a înainta o contestație la ora 19.

Tileagd

Doi țărani împușcați. — Mai mulți grav răniți

Notarul din comuna Chiag la ordinul prefectului a voit să ia dela oa-

meni certificatele de alegător. Oamenii însă nu s'au supus și au plecat spre secție. Notarul a telefonat la secție de unde a pornit un pluton de 24 de jandarmi și le-a barat drumul.

După lungi parlamentări, țăranii nelăsându-se intimidați au rupt cordonul și au fugit spre secția Tileagd. Jandarmii au împușcat după ei. Doi țărani au rămas pe teren.

Sunt însă între țărani mai mulți răniți, cari s'au putut strecura spre casă, fără a se anunța, crezând, că așa vor putea scăpa de urgia unui guvern înconștient.

Țăranul Iosif Terneag din Chivag a fost împușcat în pulpa piciorului. El a fost dus la spitalul din Oradea unde în aceeași zi i s'au extras donă gloante. Alt țăran a fost împușcat în talpă.

Tinca

Ungurii vin la vot cu steaguri naționale și cu paradă

În aceasta secție ungurii având majoritatea au fost aduși la vot cu steaguri ungurești și cu paradă.

Românii au fost oprți de jandarmi. Unii au reușit, să treacă Crișul înnot și să-și dea votul cu pericolul vieții.

Guvernul a avut aci 1132 v. partidul nostru 265.

Secția Beiuș

Alegătorilor români li se iau certificatele. — Ungurii primesc și duplicate

Aici s'au adunat dela alegătorii români toate certificatele. În schimb ungurilor li s'au dat duplicate roșii în chiar ziua alegerii, contra dispozițiilor legii.

Ceeace este remarcat e faptul, că toate comunele au fost tixite de jandarmi, cu toate că legea oprește orice piedecă din partea armatei și a jandarmeriei, pentru ca alegătorii să-și poată exercita drepturile de cetățeni.

Guvernul însă împotriva legii a împănat întreg județul cu trei batalioane de jandarmi.

De remarcat este de asemenea, că ordinea a fost ținută de jandarmerie, iarăș contrar legii. Armata n'a fost luată în ajutor.

Presa și partidele politice

Acela, care urmărește cu atenție înregistrările, comentările și mai ales „invențiile” de multeori fantastice ale presei cotidiene și este obișnuit să le verifice, își va fi dat de mult seamă, cumcă majoritatea combinațiilor politice, manevrele de totfelul, intențiile cele mai ciudate în materie de „sforărie” sunt pur și simplu atribuite șefilor de partid, cari habar n'au de cele puse în gura lor. Ușurința cu care se operează la noi în această direcție depășește deja abuzul. Nimic mai natural decât ca apoi desmințirile să vină cu promptitudinea obișnuită. De multeori trec însă săptămâni întregi până când cel vizat să desmetește, până când să îndurâ la demenți. Urmarea firească e că minciuna, zvonul, ocaziunea lansată cu zarvă prinde mai ușor rădăcini, devine mai plauzibilă decât desmințirea, în orice caz aceasta din urmă nu are nici-decum efectul neadevărului.

Cum spunem e în firea omului să dea mai ușor crezare unei minciuni sfruntate, ce iese din cadrul obișnuitelor fapte diverse, și această calitate este exploatată de ziaristul rutinat. Ziaristul procedează în asemenea cazuri ca un comerciant isteț: cu reclamă, cu trucuri îndeobște cunoscute, dar cari totdeauna prind.

Vorba e, că ei își desface „marfa”. „Reclama e sufletul comerțului” își zic reporterii vânători de senzații. Trebuie să recunoaștem însă, că grație istețimei profesionale, de multeori află chestiuni „strict confidentiale” cari cu drept cuvânt trec de senzaționale. Te miri prin ce apucătură drăcească le reușește să străbată până în cele mai tainice culise ale vieții de partid, până în „boudoirul” și dormitorul partidelor. Abstrăgând dela frânturile de vorbe lăsate să cadă așa „involuntar”, abstrăgând dela secretele destinate să fie vânturate cât mai puternic, de sugestiile șoptite în „taină”, trebuie să existe în fiecare partid oameni, cari suferă de o boală arhaică, azi totuși la modă, ce se numește: *Mauldiare*.

E ciudat, cum oamenii nu știu să-și stăpânească limbuta, acest instrument universal, cum o iau razna înainte, vorbesc verzi și uscate, dar totdeauna

mai mult decât curiosul ziarist și-a propus să afle.

Când nu sunt deținute știrile din „anturajul” cutărui șef de partid, delacutare „intim”, cutare „fruntaș marcant”? De câteori cetim interviuri, anonime, declarații spiritiste. Discreția, să vede, a dispărut complectamente, lăsând locul guraliviei. Ar fi anacronic să pretinzi personagiilor distinse prin calitatea de mai sus să aducă gravul sacrificiu al tăcerii, să-și închidă gura cu șapte lăcate, deageaba am căuta azi „eroi”, cari mai bine și-ar jertfi viața decât să trădeze secretul. Ei își zic: „Prea mult pentru unul singur”, grăbind să se scape de povara cotropitoare a păstrării secretului.

Rolul presei se reduce astfel de multeori la zăpăcirea opiniei publice, așa, că oamenii să întreabă cu drept cuvânt: cui să-i mai crezi, care este adevărul adevărat? Presa în majoritatea cazurilor devine complicele partidelor politice și evident, că atunci nu mai are dreptul să critizeze apăsând pe săraca obiectivitate. Situația nebuhoasă de azi se datorește în covârșitoare parte campaniei de zăpăceală a presei. Nu este drept să se atace partidele politice. Să se combată mai întâi debandada din presă, să se strivească injecțiile subcutane și să se oprească „narcoticele”. Să se abandoneze silogisme hipocrite, interesate, șarlatane și josnice, să se ridice adevărul la rangul ce i se cuvine în cadrul unui popor civilizat.

Sofisme n'au ce căuta în coloanele unui ziar cinstit.

Ar fi timpul suprem să se termine odată cu concluziile porcine și cu desăvârșire idioate.

Veșnicul refren, ca de ex.: Statul corporativ la orice text, la orice libretto, la orice subiect.

Dacă presa vrea să fie un îndrumător al opiniei publice să-și păstreze independența să respecte cinstea și să împrumute autoritate verbului scris.

Operă culturală și de luminare îi trebuiește massei largi a poporului nu zăpăceală.

I. Gr

Vizanti, Vizanti, Vizanti.

Cu mâhnire, cu strângere de inimă am citit în gazete învinuirile de furtișag ce se asvâră doamnei Isabela Sadoveanu. Am citit îndestule scrieri semnate de această inteligentă scriitoare, pentruca o solidaritate intelectuală (să mi se ierte licența) urzită în pofida distanțelor, să nu-mi îngăduie să trec indiferent lângă acuzațiile din gazetă, așa cum treci lângă grămezile de păcate ținute între coloanele înegrite cu „senzații”. N'aveam puțină să drămuiesc învinuirile, dar nici experiența mea ancorată într'un scepticism justificat, n'a izbutit să-mi alunge din colțul sufletului buha neliniștii.

Știu cum se țes fără inimă și fără scrupul calomniile; știu cum meseriașii minciunei abuzează de sufletul colectiv al opiniei publice; știu cum această opinie a obștei primește cu credulitate, fără rezervă și fără discernământ toate amăgirile minciunei. Dar chiar dacă tot natul ar cunoaște resortul și mecanismul calomniei, ea, calomnia ar rămânea, totuși, o armă temută. Succesul efemer este al ei, timp prea suficient ca să rănească un suflet sensibil.

Și mai ales azi, când răul și binele își îmbracă hotarele, când strălucirea moralei s'a spălăcit, azi mai ales prigoanele prin calomnie au un teren proprice. În chiotul imoralității trium-

fătoare, cine să nu creadă în absența oricărui idealism? Cine să-și mai mobilizeze îndoilele rustice? Cine să mai creadă că există conștiinți rare, care în ciuda tuturor ingraturilor umane, țin la un bun așa de depreciaț: cinstea?

Dar calomniile bâzâie și aiurea nu numai în presă. De acea, ni se pare, scriitoarea Sadoveanu stă azi sub povara desonorantă a acuzațiilor. Di N. Iorga al cărui cuvânt greu de prestigiu moral atârână hotărâtor în balanță, a apărât cu noblețea unui suflet generos femeia care este subiectul bănușii publice.

Dsa scrie, între altele: „Dar România are partide. Și ele se luptă între ele, necruțător, sălbatic. Și arma la care dela o vreme recurg mai bucuros, fiindcă e mai ușoară de mănuit, e desonorarea. Adversarul, adversara — se dă război și contra femeilor — trebuie să fi furat. Și din socoteli de măcelar rezultă că femeia care nare unde să-și plece capul s'a făcut vinovată de furtul de peste un milion de care au vorbit gazetele”.

O, perfidia calomniatorilor este înepuizabilă în mijloace. Dacă nu ești conducătoarea unei școli de fete, dacă curățenia ta ca cristalul nu este susceptibilă de inventivitatea hârfitoare a nemernicului, el totdeauna va ști să

ventileze „păcatele” strămoșului tău Tutankamôn. Te scutură desgustul, când te gândești la acești viermi cu pălărie, cari nu respectă puritatea sufletelor oneste, fiindcă ei înșiși n'au ce respecta în gunoiul sufletului lor. Bestiile acestea umane, când făptuesc infamia trebuie stinși din viață fără milă, fără remușcare, cu seninătate, pe calea medievală a armelor.

Dar ce să faci o biată femeie fără sprijin și fără remușcare?

Cine e însă precursorul nemernicilor de azi? Cine e întruchiparea răioasă a acestor mizerabili? E excrocul Vizanti, liberalul fără suflet care a tradus cu calomniile lui în fața justiției, pentru delapidare, pe Mihail Eminescu, moralitatea însăși în carne și oase.

Azi lui Eminescu i se ridică o statuie, iar Vizanti, care, mai târziu pentru niște excrocherii descoperite, a fugit dincolo de Ocean, nu e pomenit nicăieri și nu i se înalță nici o statuie.

O statuie înseamnă consacarea ideilor și sentimentelor unui om de societate care-și vede sufletul oglindit în opera marelui înaintaș. Noi nu ne-am eminescianizat faptele, dar calomniatorii s'au înmulțit îngrijitor.

Și atunci, vă întreb de ce turnăm în bronz sufletul lui Eminescu, de ce-l slăvim pe omul cu care o societate întreagă n'are nimic comun?

Vizanti, Vizanti, Vizanti!

De ce nu are acest nemernic o statuie în București?

Sever Stoica

Peștii politici

Ambele noțiuni, atât „peștii” cât și „politica” (politicianism), sunt deopotrivă de nesimpatice. Peștele e cel mai prost dintre toate vertebratele, iar politicianismul, o plantă parasitară, răsărită din deprinderea unei munci ușoare, a distrus într'un timp relativ scurt elementele cele mai sănătoase din sufletul poporului nostru. Ea înăbușe tot ce e bun și nobil românesc. Exemplul îl avem în opera desăvârșită de politicianismul român în ultimii 50 de ani.

Ne putem deci închipui, că din simbioza acestor 2 viețuitoare trebuie să iasă ceva *Monstru*. A spus-o încă demult Eminescu că sunt la noi oameni, cari prin protecțiune de fuste s'au ridicat, au ajuns mari și tari, se bucură de multă considerație: „nisetrii” și „morunii”. Aceștia sunt ocrotitorii călduroși ai peștilor mai mici, „bibanii”, cari primesc cu plăcere un ajutor lunar, în schimbul câtorva ore de iubire violentă și rafinată ce ar fi procurat babei, din când în când.

Dar nu de acești tineri mă arde, ci de acei peștișori cuminiți, cari mai presus de orice caută sprijinul și protecția cucoanei „Politica” (o matronă destul de venerabilă și cu resurse nepuizabile), care astăzi joacă un rol important în greua luptă pentru existență.

Caracteristica peștelui de meserie nu este toemai prostia, ci complecta lipsă de rușine, înconștiența cu care tipul acceptă o situațiune ce produce scârbă oricărui om cinstit.

Asemenea tineri înconștienți și nerușinați s'au înmulțit binișor dela o vreme încoace și în societatea românească din Ardeal. Boala a venit prin apele turburi ale politicianismului regătean, unde de mult s'a observat fenomenul trist, că tinerii, pornind pe calea vieții, în loc să se pună în slujba neamului cu tot elanul și sacrificiul vârstei frumoase, s'au înregimentat în partidele politice, bine înțeles cele ce erau la guvern. Acești tineri, fie născuți fie întrând într'o familie cu rost (os de ros) politic, se considerau obligați să nu iasă din tradițiile „onorabilei familii”, din care fac parte.

Dar generația tineră are alt rol, dat de mama natură: ea e chemată să ducă luptă de idei și principii contra cadrelor învechite, să îmbrățișeze curentele noi, să fie onestă, desinteresată și vârtosă în toate acțiunile ei, fără considerațiune chiar și la legăturile cele mai dragi. Un astfel de tiner nu va ezita să ia — în apărarea principiilor sale — atitudine fățișă și contra autorului său, lupta se va încinge la nevoie între părinți și fii. Numai astfel generațiile tinere vor putea semna o etapă nouă în cursul atâtor generații care se perindează fără sfârșit, purtând în brațul athletic, „facla focului sacru”.

Acest obol trebuie să-l achite, dacă nu vreau ca posteritatea să-i timbreze cu fierul roșu al netrebnicii. Seule la jeunesse peut sauver le monde, conține foarte mult adevăr, pe care înșiși bătrânii o recunosc și o doresc: Să fii mai distins ca tatăl-tău.

Cumințenie, cumpătate, mulțumire, seninătate, fatalism, scepticism sunt rezervate pentru vârstele mai înaintate. La generația tineră, în situația de azi, e o curată sinucidere, crimă la adresa noului Stat român, care este amenințat de prăpăștii.

Generațiile părinților, cari și ele au format cândva echipele noi de combatanți, fatal vor observa că legioane noi se ridică și trec peste ei, și se vor resemna, pentrucă aceasta-i legea firei și postulatul prosperității.

În acest marș al generațiilor tinere vor lipsi peștii politici, acei „beati posidentesi”, cari nu vreau să se frământă pentru idealuri, ci se justifică cu „așa-i în politică, așa-i și aiurea, eh, eh”, însoțit de obicinuitul gest. Țara așteaptă dela generațiile tinere idealism, optimism, efort sprinten, hotărât, luptă.

De aceea, cu toate deosebirile ce ne despart de noile formațiuni politice, respectăm frații ce se înșirue sub steagul frământărilor pentru binele țării, dar desprețuim țarfele înbătrinite, obosite înainte de vreme, înregimentați în partidele guvernamentale și le strigăm. „Ascundeți-vă cuprinse de rușine și veniți-vă în fire”.

Samur

Prin Basarabia...

— „Apostolii” și „Eroi” provinciei de peste Prut —

În inima mea Basarabia a avut un loc de seamă întotdeauna. Încă din copilărie mă emoționau versurile șterse des trezitoare de ecouri naționale din „Adio Basarabiei”.

Dupăce România „mamă dulce” și-a îmbrățișat din nou în cadrul hotarelor sale fiica răpită, am urmărit cu atenție lucrurile de peste Prut. Și de ce n'ași spune-o fără reticențe — am fost îndurerat văzând că „mamă dulce” tragează atât de vitreg provincia care a-

vea mai multă nevoie, decât oricare alta, de dragoste și tragere de inimă pentru a-i vindeca rănile prea mari făcute de jugul strein. Am fost îndurerat, văzând că „apostolul” pe care l-am cunoscut și noi cu toate haiscătirele înconștienților erijați în eroi „cuceritori” cari invadaseră sub scutul lozincilor mari și răsunătoare dar cu meschine scopuri de căpătuială iefină pământul pentru care părinții noștri vărsară lacrimi și sînge, văzând

că „unificatismul“ pripit și jăcmăneala nerușinată îi sug sângele și omoară și simțirile puține românești păstrate în inimi de martiri. Auzeam dela prieteni întâmplări cari îți strângeau pumnul, te revoltau și te înlăcrimau. Lovirea lui Pan Halipa, mucenicul ideii Basarabiei românești, de către „cuceritorul“ dela Zgurița, m'am convins că în Basarabia e posibil chiar ceiace nici chiar în țara românească nu se poate, deși știut este din vechime căte se pot în blagoslovita-ne țară...

Am așteptat momentul când voi putea trece odată Prutul, să văd la ea acasă provincia îndoliată prin propria noastră vină. Mă gândeam la o acțiune a tineretului basarabean — un fel de „Chemare“ a Basarabiei — care să lupte pe toate terenurile pentru schimbarea stării de lucruri din țara lor. Mă gândeam, și mă gândesc încă la ea, căci ce pot face „bătrânii“ e una, dar ce putem face noi tinerii e alta. Noi „prindem“ mai repede... Apanagiul și defectul vârstei. Priviți doar Ardealul. Noi „am prins“ felul de-a vorbi al „regățeanului“, nu am prins unele „metode“ ale „apostolilor“, de unde în discuții sau în debarasarea de inoportuni, rezultă în favoarea noastră o mai mare facilitate. Noi nu mai putem fi „fanfaronai“, adevărat striviți sub torent de vorbe mari, fără fir logic și fără conținut, în fața cărora mulți dintre „bătrâni“ se închină ca în fața prea cinstitei „științi“. De aici rezultă tranșantul nostru „regionalism“ pe care nu mi-l aruncă în față niciodată un intelectual de dincolo, ci întotdeauna neisprăviții „apostoli“ cari așteaptă și dela noi ploconii ceremonioase în fața unui debit verbal prodigios.

În Basarabia ar fi la fel. Tineretul care a trecut și prin școli românești, în stăpânirea deplină a limbei ar putea să reacționeze mai energic, ori de câteori vagabonzi sbiri administrativi și-ar face mendrele. Receta e simplă, și Ardealul o cunoaște de câțiva ani, și o întrebuițează cu deplin satisfacătoare rezultate: Zbiară el — însă sberii și mai tare! Politeță, tratament cu mânuși: aberații! Grâu aruncat pe stâncă.

„Apostolul“ cunoaște numai un șef pe lângă care nu poate „interveni“: bastonul. Și tonul ridicat îi aduce aminte, că acest „șef“ se apropie. Așadar zberii, trănțești ușile, te porți o-braznic: vei fi servit ori unde ai de a face cu „apostoli“ sau „eroi“. Și încă într'un caz: dacă vei ști să-ți însiri „legăturile“. Altfel mori cu dreptul în mână.

Dintr'o fugară raită făcută prin Basarabia, raită de plăcere, în excursie, nu din nevoile vieții, căci atunci a-și fi avut de făcut constatări mai multe, am însemnat aci câteva cazuri, cari vor ilustra faptele „eroului“ și „apostolului“ săvârșite prin provinciile alipite.

O gară. Un tren de persoane trece. Patru țărani, arși de soare și neazuri coboară din clasa IV-a și întrebă cât stă trenul. Li se răspunde: 20 de minute. Peste 3 minute îi văd că intră la biroul de mișcare cu căciula în mână. Trenul plecase — era în întârziere, iar ei au rămas la fântână, unde își stămpărau setea.

Se plâng împiegatului în vorbe muiate moldovenește:

— Ajutați-ne, ne-a rămas „tralul“ la vagon, ajutați-ne să putem pleca mâini tot cu banii plătiți odată... că alții n'avem.

Răspunsul?
Sictireli, porci, dumnezei și un picior de împiegat repezit în cei patru necăjiți. Iar domnul împiegat trecu alături, la restaurant și sorbi cu nesat aristocratic un șpriț.

Cei patru moldoveni săraci, de unde au simțit că sunt în țara lor? Dar împiegatul, stând cu ei de vorbă după aceea, mi-a spus, că el face „apostolat“ în Basarabia!

Altă gară. Li dau și numele. Conșcințele întâmplării puteau să fie prea dezastruoase ca să nu se sesizeze nimeni. *Abacția.*

Un vagon defectează. E evacuat. În el un soldat cu o lădiță în mână cere șefului care făcea evacuarea să-l lase mai la urmă să nu i se lovească lădița, căci e „pericol“.

Soldatul avea par'că accent basarabean...

Scena anterioară repetată la minut, plus palme lovituri în capul soldatului și picioare repezite în lădiță. Abia când acesta o acoperi cu trupul și strigă: „pentru Dumnezeu, duc explozibilă“, încetară loviturile. Scandalul totuși a continuat. Soldatul fu dat jos, șeful voia să-l rețină în gară să nu-l lase să plece. Abia când văzu ordinul ce-l avea acesta asupra lui se înduplecă nițel. Soldatul spunea, că va face reclamație... Perspectivele șefului de gară se întunecau, osfeclise. Soldatul avea termen redus și știa ce e de făcut. Pe deasupra nici nu era basarabean, ci moldovan. În dreptul lui, accentuă că știe el cum să-l joace pe domnul șef...

Atunci am auzit un lucru neașteptat. Șeful începu să-și etaleze cunoștințele printre ofițerii superiori. Cutare colonel rudă, cutare general prieten etc. Mai la urmă o invitație deghizată să renunțe la reclamație. În urmă scuze și intervenții pe lângă călători, că domina sa nu e de vină, că aici între bolșevici... etc. etc. serviciul e greu...

Acesta era „eroul“ duplat de „apostol“ care greșise adresa cu un eroism al său.

Cazuri izolate, ve-ți zice!

O, nu!

V-ași putea însira prea multe cazuri asemănătoare văzute de mine în trei zile. Va-și putea reda fragmente de conversații pentru a ilustra concepțiile apostolilor din Basarabia.

Din toate aceste concluzia: nu se tratează cu băstinașii *omenește*. Și în acest caz cum vreți ca ei să fie câștigați cu trup și suflet pentru ideea țării românești?

Să băgăm de seamă! Problema Basarabiei nu se rezumă la ratificarea de către Italia a tratatului de pace. Ea e mult mai complexă și axa ei e câștigarea încrederii și iubirii populației ei românești și neromânești. Iar aceasta nu se face prin „eroisme“ și „apostolate“ în felul celor de sus, ci prin acțiune frățească, înțelegătoare. O vorbă bună dela un „frate“, câștigă mai mult sufletul țaranului de acolo decât înjurăturile birjărești, „ca să se'nfrice bolșevicii aștia“.

Și dacă semne de îndreptare nu vin de dincoace de Prut, tineretul basarabean are datoria să intervină.

În deplina stăpânire a limbei românești, încălziți la razele culturii românești, în suflet cu văpaia caldă a idealului românesc (și numai acestia!) cu puterile toate gata să și-le pună în slujba lui, tineretul basarabean are datoria să intre în arena luptei.

Nu contra cuiva. Ci pentru locul lor de naștere care suferă. Și în această luptă tovarăș bun ni-e este nouă și să le fie și lor *oricine*, de *oriunde*, care ne înțelege și ne spriginește. Căci noi nu luptăm contra *unității* românești, ci contra acelor cari vrea să ne slăbească credința în această unitate prin înlăturarea noastră sistematică dela destinele părții de țară pe care o locuim.

Vreți probe despre felul cum se face această înlăturare? Căutați câți magistrați ardeleni au fost îndepărtați din slujbe (demisii-concedier-pesonări) și câți au fost numiți din nou în ultimii patru ani? Cifra celor dintâiu e în orice caz de o sută de ori mai mare decât a celor din urmă. Și e un singur exemplu! Totuși credem că v-a edificat. Dacă nu putem reveni!

B.

† MIHAIL PROCOPIU

La încheierea ziarului primim dureroasa știre, că MIHAIL EM. PROCOPIU redactorul ziarului „Patria“, a murit la Clinica de Ortopedie din Cluj, unde a fost operat de apendicită.

Știrea ne-a sosit ca un fulger ucigător, întrucât chiar azi, avea să părăsească patul, în care a suferit îngrozitor peste 10 zile.

Mihail Em. Procopiu sufletul ales și gazetarul de elită s'a stins în floarea vârstei de abia 35 ani. O puternică paralizie de inimă care l'a cuprins azi dimineață la orele 5 i-a fost fatală.

Omul puternic și mândru care a luptat și a învins o viață întreagă, a fost doborât și el în pământ de moartea necruțătoare.

Înmormântarea va avea loc Luni după amiază, dela localul sindicatului presei române.

Trimitem mult îndureratei familii condoleanțele noastre. Odihnească în pace!

Rezultatul alegerilor din Bihor după secțiuni.

Astăzi am primit dela corespondentul nostru din Oradea rezultatul sângeroasei alegeri din Bihor, notat după secțiuni.

Rezultatul e următorul:		
	Naționali	Averescanii
Tinca	265	1132
Biuș	678	881
Rieni	309	178
Uileac	905	220
Lazuri	616	99
Ceica	308	380
Căbești-Roșia	876	32
Bratca	313	409
Vad	57	552
Măgești	185	441
Aleșd	185	927
Dioșig	393	262
Săcuieni	296	1477
Seleuș	624	422
Cefa	282	105
Ciumeghiu	701	867
Homorog	252	31
Salonta I.	163	576
Salonta II.	310	842
Spinuș	444	299
Oșorheiu	475	452
Beliu	687	274
Hidișel	416	239
Giriș de Criș	654	358
Husasăude Tinca	304	308
Chișlaz	466	714
Vărviz	344	771
Lupoia	537	589
Biharea	468	1091
Episcop-Bihor	198	817

Craiova	243	73
Drăgănești	611	425
Lipsă încă din 6 secții.		
Oradea I.	342	653
II.	362	493
III.	185	503
IV.	317	503
V.	32	949
VI.	265	549
VII.	384	486
VIII.	313	368

Acei, cari cunosc împrejurările regiunii își pot da seama din acest tablou, că în toate comunele românești voturile au fost măsluite și cărțile de alegător confiscate.

Tocmai de aceea partidul nostru a avut în unele din aceste comune voturi mai puține și anume acolo, unde se știa dinainte, că guvernul va fi compromis. Aici aparatul administrativ s'a pus din vreme pe lucru și a operat ca în codru Vlăsiei. Spre rușinea lui guvernul a triumfat în comunele ungaro-evrești.

În Salonta de pildă guvernul a avut un plus de 945 de voturi. Oradea a dat guvernului un plus de 2304 voturi. Iată un rezultat, cu care un guvern românesc nu se poate mândri.

Și nu se poate mândri pentru că peste optzeci de mii de alegători români aderenți ai partidului național au fost alungați de jandarmi prin păduri și prin porumbiști.

Disciplina în organizații

Nota distinctivă a omului intelectual și cult a fost și rămâne: supunerea benevolă unui centru de forțe motrice, racordarea voinței sale în circuitul ce trebuie să străbată cu o egală intensitate conductele principale cu vasele lor ramificații, amplificând chiar amperajul inerent rețelei.

Alimentarea rețelei trebuie să pornească dela centru. Centrala va fi deci totdeauna un „izvor nesecat“ de energii, un perpetuum mobile, căci altfel lumina, produsul curentului central, se va stinge fără îndoială. Cum se va observa cea mai mică fluctuație a tensiunii, postul de comandă va interveni fără întârziere. Centrul va trebui să se bucure de o necontestată autoritate și să fie resortul de acționare al întregului mecanism.

Faptele mari se datoresc în bună parte autorității morale a conducătorilor și disciplinei cadrelor.

Caracterele deosebite ale corupenților cer chiar însumarea lor în cadrele fixate ale organizației, vor să fie conduse și îndrumate, ba chiar stăpânite. Pentru a deveni element folositor în cadrul unei organizații este imperioasă nevoie să începi cu *autodisciplină*. Numai când ai ajuns o perfecție ce ți se pare suficientă pentru angrenarea intelectualului tău în mecanismul precis al organizației, să ceri înscrierea ta.

Singura cale posibilă pentru crearea disciplinei colective, condiția exențială a

unui organism viu, rămâne „prin noi înșine“. Incepând cu binecuvântata fan-tezie orientală și terminând cu cel mai neînsemnat gest, să fie înferecat în lanțurile de fier ale disciplinei. Ne trebuie caractere stoice. Dezordinea bântue în toate instituțiile. Erarhia s'a desființat. O destrăbălare tristă să remarcă pretutindeni. Intelectualul viu al românului nu suferă să fie strămătorat, îi repugnă încadrarea și de aci destrăbălarea, risipa de energii. Nu se mai recunoaște autoritate, nu se respectă legi. Parcă toată lumea s'a aruncat în brațele molatice ale disordinei artistice. Tipul tipic al rasiei noastre pare un ceva descordat, îi lipsește energica în-fățisare, bărbăția.

Pașii și actele oamenilor și ai colectivităților sunt conduse fără busola disciplinei, quasi de instincte subconștiente, ce se sustrag controlului voinței. Nu vrem păpușe, ci vrem energii creatoare, elastice. Dela disciplină până la simțul datoriei nu este decât un paș.

Să luăm exemple dela popoarele mari, care grație organizațiilor perfecte au ajuns gradul de prosperare de azi. E păcat de energiile cheltuite în van, e mare păcat de risipa ce se face fără chibzuință matură.

Cultul disciplinei printr'o educație serioasă a voinței rămâne una dintre problemele de azi, chiar dacă va trebui să ne întorcem la regimul spartanic.

Mi.

Situația politică

Vara se fac combinații sentimentale, economice sau politice, care de obicei evaporază cu revenirea toamnei, ca banii celor cheltuitori.

Vara a trecut; oamenii și-au reluat ocupațiile reale. Viața politică începe să se învieze, combinațiile primesc o formă mai concretă și eventual să se materializează.

Partidul liberal declară în vorbă și scris că are toate portile deschise pentru cei dornici de-a intra în canaanul lor; dar evident nu poate garanta celor unși cu mierea liberală puritatea și integritatea morală. Atmosfera din partidul liberal este ca o culoare chimică care își imprimă fardul pe toate caracterele intrate în „biserica” liberală.

La Sovata s'a lansat un balon — nu de încercare, ci de ancorare. Inventatorii acestui balon credeau că va fi foarte solid și dirigabil. În curând sau convins însă că balonul lor dirigabil era numai din săpun și în consecință s'a spart foarte curând, ceea ce sigur nu s'ar fi întâmplat dacă ar fi fost din pielea lui Constantinescu P. care a făcut gestul cavaleresc și acaparator să viziteze pe cel mai strașnic insultător al caracterului său, pe dl A. Dobrescu.

Averescanii, azi cărmuitorii țării și-au dovedit încă odată strășnicia: au reușit să „convingă” la alegerea din Bihor pe 80,000 de alegători ca să prefere a nu rupe cordoanele jandarmilor pentru ași îndeplini drepturile acordate de constituția țării. Este incontestabil un rezultat care dovedește odată mai mult calitățile educative ale partidului esteților, poezilor, și altor iților.

Norocul nostru este că producem în țară multă talpă de ghetă, pentru că în caz contrar tare multe spese ne-ar procura tălpile rupte ale guvernului, în drumurile sale grele și îndelungate pentru găsirea unui împrumut extern. Dar străinătatea este refractară: nu are încredere în stăpânii guvernului, deci cu atât mai puțin în slugile liberalilor.

LANC-ul și-a clarificat situația a pierdut toată încrederea în președintele lor, și așteaptă situația care să-i faciliteze reorganizarea.

Partidul național și cel țărănesc stau înaintea unui pas foarte important: sau fuzionează și crează astfel al doilea partid de guvernământ, singurul partid cu mare viitor și chemat să regenereze țara, sau se despart pe vecie spre dauna lor și a întregii populații dornice de lumină, libertate și propășire.

Și nu credem că se va găsi cineva care din interes mărunte personale sau materiale să părăsească acel mare partid, de și mai mare viitor.

Fuziunea celor două partide populare va înlezni calea pentru acel mare guvern de concentrare care trebuie să vină și în țara noastră pentru a rezolva toate problemele vitale, pendente încă, în mod salutar și într-o atmosferă calmă și de colaborare a tuturor forțelor românești și constructive.

Aelit

Suntem noi o națiune

alcătuitoare de Stat?

„Pe baza rezultatului electoral dela Oradea-Mare pot constata fără puțință de îndoială, că alegătorii unguri au votat pe candidatul guvernului.

Mă bucur cu atât mai tare de acest fapt, fiindcă am văzut că conducătorii partidului (maghiar) s'au ferit să se amestece în desfășurarea liniștită a alegerilor motive de ordin personal sau de altă natură.

Mi-a căzut foarte bine că nici din chestiunea Parlăghi, nici din cea dela Arad, nici din alte deosebiri de păreri, conducătorii partidului n'au încercat să tulbure bunele raporturi dintre noi”.

În felul acesta sună declarațiile dlui C. Bucșan, nulitatea dela interne, care grație legăturilor sale de rudenie cu dl O. Goga a ajuns, ca în România-Mare să facă și dsa declarațiuni ministeriale „hotărâtoare” pentru destinele acestei țări.

După fiecare alegere, ca și înainte de ele, ardelenii „conducători” chemați ori nechemăți se simt obligați de a se ploconi minorităților pentru serviciile aduse, dar nici unuia nu-i vine în minte, că există aici în Ardeal și un alt popor, puțin mai favorizat și adevărat ca, minoritățile care este sistematic batjocorit, dar pe care stă răzimată toată clădirea noului Stat românesc.

Nimeni nu vrea să știe, că națiunea alcătuitoare de Stat, suntem totuși noi românii, nu fiindcă nu o accentuiază aceasta de câteori se închină minorităților cu o adâncă recunoștință pentru furniturile de voturi, ci fiindcă am fost scotiti dela unire încoace și până astăzi, ca simple unități electorale bătute de vânturile administrației cum o doresc cei mari.

Dar nu aci stă răul.

Declarațiunile „ministeriale” fără alt miez politic decât acela al deprecierei prestigiului Statului național, atâta vreme, cât rămân simple narcotice platonice, nu sunt periculoase, ele nu ne ating în mod mai însemnat.

De vreme ce însă aceste gângăveli mult și abil cloce de ridicolelor personajei aruncate de capriciile timpului în nu știm ce fotolii ministeriale se materializează chestiunea primește un alt aspect.

Și nerozii din fruntea guvernului au ținut să dovedească, că în lucrurile cari se fac pe spinarea noastră a românilor și a Statului nostru național, știu să se țină de cuvânt.

Ce ne privește mutilarea ideei naționale, și ce importanță are dacă Țara este sau nu bine încheagată?

Toate sunt mofturi.

Principalul e ca noi să fim bine situați și să nu desmînțim nici un moment credința generală, că România este Eldorado-ul tuturor netrebnicilor, cari trăesc doar nu ca să pună o piatră la edificiul progresului, ci ca să speculeze chiar și cele mai tainice ascunzături ale sentimentelor poporului.

Iar dacă se va naște cândva un nepărtinitor istoric, care se va încumeta să scrie istoria politică a epocii 1918-1950, va avea prea puține lucruri bune de înregistrat și numele a prea puține celebrități politice va fi înscris eu litere negre.

Nici până la 1950 nu credem, ca situația să se schimbe.

Căci după licitații ideei naționale o nouă sectă politică se arată pe orizont, care declară fericirea țării că alte game și cari se folosesc de o nouă trambulină politică „statul corporativ”.

România între altele o bogată și în papagali.

Tudor Băltescu.

Salve Goga!

Sfârșit de sezon, sfârșit de alegeri. Miniștrii să întorc cu grămada la vetrele lor, și încurând toți își vor fi reluat locul în fotoliul dictatorial.

Țara se poate governa și din departări, treburile merg strună.

Alegerile parțiale n'au mai interesat așe de mult pe corifeii averescani, totul s'a aranjat prin telegraf și telepatică viziune.

La frontieră așteaptă muzica militară și stafetele vestitoare de „glorie” electorală; cercul averescan te va saluta cu frenezie, asigurându-te că în Biharia s'a întâmplat voința Măriei Tale, ordinul de mobilizare s'a executat întocmai.

Piciorul tău călăesc va pași pe pământul sfânt al Ardealului stropit din nou cu sânge nevinovat.

Poți dansa până la plesnire spre a fi numit Goga-plesniță.

Ce are de a face sângele vărsat! Tu erai doar departe. Dar tot mâna ta este în joc și însângerată.

La frontieră te va aștepta și Szadoveanu Mihály, celalalt mare prieten al țărănilor. El și se va ploconi și-ți va săruta picioarele.

Vă veți îmbrățișa, apoi întru „colaborarea culturală.”

Frumoasă colaborare, tristă cultură.

Vine însă și ceasul răspunderilor.

Nu vei scăpa de blestemul poporului și din nou blestemul tremură pe buza tuturor.

Parcă te vād tolănit pe banca ministerială din vagonul special, cum și se contractează musculatura spre un surâs cinic, parcă vād cum îți mângâi „cartaboșul” subtilizat.

Satisfacția poate să-ți fie foarte mare; o putere tiranică a învins un om cinstit un om iubit de o întreagă țară.

În Biharia ai intrat, o Nerone, chiar ideea națională, atât de scumpă dtale.

Poți fi fericit, dle Goga-Cartaboș că ai subalterni atât isteți și docili, ca pe „iacobinii” Bihariei, fi sigur.

Grăbește deci cu „carpe diem”. Gr.

FRIPTURI

O lucrare senzațională a dlui Silviu Friptomir

Simpaticul nostru cititor asiduu, savutul (aici nu e ironie!) profesor și „cel mai mare om politic”, dl Silviu Friptomir fost cavaler de Coa-Te-Go-Ale, deodată cu un automobil ce și-l cumpără, va pune sub tipar și o documentată lucrare intitulată: „Robul cu-coanelor în procesul de fripturisire”. Capitole interesante vor arăta amănunte din cazurile Goldiș, Lupaș, Moldovan, Ghibu Savu (Pfu) și Dragomir.

Aviz.

În ziua de 6 Septembrie bihoreni au putut citi pe poartă tuturor cimitirelor următorul aviz:

Vizitele la morminte sunt suspendate azi, morții fiind plecați la vot pentru a-l scoate deputat pe dl M. Sadoveanu, Intendent (ss) Iacob

Banditul Niculiță și „Biruința”

Un colaborator al „Biruinței” ne descrie ospitalitatea de care s'a bucurat timp de două zile din partea banditului Niculiță Haralamb, în munții Rodnei. Colaboratorul Prăbușirei ne spune, că după ce i-a făcut oferta să descrie această ospitalitate, banditul i-a oferit 2000 lei.

Să fie oare Niculiță atât de edificat asupra teoriei „șperțurilor” și asupra „Biruinței”?

Consultații gratuite balneo politice

Revista „Curierul Băilor” ce a apărut la Cluj în 1923 a publicat sub semnătura dr M. O. Cubol (pseudonimul unui savant asistent al facultății de medicină) aceste „consultații”, pe cari le reproducem, întrucât și-au păstrat actualitatea.

Se recomandă:

Leului niște băi de aur în Munții Apuseni.

(Leu a nu se confunda cu „Deleu”, cari prin prefixul „de” aparține valutei nobile.)

Partidului liberal contra hipertrofiei generale mai multă abținere la „Izvoarele Puterii.”

Partidului averescan: injecțiuni tonizante și purgative, pentru a se vedea însăfârșit rezultatele purificării.

Partidului țărănist: cură de Vichy, pentru ca să scape definitiv de Stere, „peatra n casă”.

Partidului comunist: un voiaj în Palestina și băi în Marea roșie.

Opoziției unite: Băile „Pucioasă”.

Biurocratismului: Tratamente intradermice cu stricină în doze mari. Cadavrul se va conserva în cerneală.

Funcționării: Infuzie bugetară în doze mari, „Statul” să se îngrijească mai bine de „state”.

Dlul Ionel Brătianu: Retragere absolută.

Dlul Vintilă Brătianu: Séjour la Băile Herculane. Acolo va putea învăța dela Hercule, cum se omoară „Leul” definitiv și repede.

Dlul Constantinescu: Bălți, Tekirghiol sau Basna,

Dlul Moșoiu: Vilegiatura în Prăhova. Dacă aceasta nu va fi posibilă la Comarnic, se recomandă Valea Largă. Câteva săptămâni la Flămânda însă n'ar strica.

Dlul Duca: Cură de Karlsbad. Medic curant Dr. Vaida,

Dlul Inculeț: Băile „Fidelis”.

Dlul Sasu: Băi feruginoase la Reșița.

Dlul Jean Th.: Pentru vindecarea insuficienței evacuatorii: Băile „Sf. Gheorghe”. (I s'a pregătit acolo o cameră specială conform legii chirilor.)

Dlul Orleanu: Vilegiatură la Urlați.

Dlul Cosma: Băile „Felix”.

Dlul Suciu: „Constanța”.

Dlul Maniu: Cură de fier la Vatra-Dornei. (Vezi lista vizitatorilor din Vatra-Dornei pe Iulie-August.)

Dlul Vaida: Caz grav. Subsemnații neștiind ce să-i prescriem, îi recomandăm un „Consiliu” (cu presidenție).

Părintelui Manu: Tratamente calmante cu băi interne la „Valea Vinului.”

Dlul Mihalache: Nimic. Nu ia băi.

Dlul Lupu: Stâna de Vale.

Dlul Bogdan-Duică: Băi în zările senine ale doctrinarismului.

Generalului Averescu: Contra pierderii „puterii” abținere politică.

Dlul Tăslăuanu: Băi în apa lui Pilat din Pont. Costum de baie special, confecționat din mușama.

Dlul Goga: Opoterapie cu poetitrină. Se recomandă preparate indigene, pregătite în „Țara Noastră”.

Dlul Mihali: „Căciulata”.

Părintelui Dăianu: „Băile Episcopiei”.

Tov. Christescu: Tratamente antireumatice (flagelațiuni și regim vegetarian) la Jilava. Vindecare cu „Siguranță”.

Dlul A. C. Cuza: Vilegiatură la „Judenburg” în Austria.

Dlul Adolphe Stern: Mănăstirea Agapia sau Băile „Maria”.

Dlul Director general R. M. S.: Vilegiatura la Afumați.

La „Sărata” sau la „Gura Humorului” va merge subsemnatul:

Dr. M. O. Cubol.